

2026-08-26

Nationellt programområde psykisk hälsa

Mötesanteckningar

Datum: 2026-08-26

Deltagare: Sophia Eberhard ordf., Bjarne Olinder ordf., Lisa Minell, Kerstin Eliasson, Victoria Longato, Kaj Forslund, Martin Rödholt, Jan Persson, Emelie Sundén, Mattias Vejklint, Frida Cissig, Gabriella Widlund, Therese Lindén, Jenny Olofsson, Sofia Odersjö

Adjungerade och gäster; Johanna Woltjer adjungerad SKR, Ellinor Holm, adjungerad SKR, Sofia Åhlqvist adjungerad Socialstyrelsen

Brukarrepresentant: Conny Allaskog

Förhinder: Frida Cissig, Lisa Minell

Mötespunkt	Underlag
Mötesformalia	Årshjul NPO 2026
Föregående mötesanteckningar	2026-06-03 Mötesanteckningar NPO Psykisk hälsa
Incheckning/kort lägesrapport från respektive sjukvårdsregion	
Södra planerar en regional arbetsgrupp för Skadligt bruk och beroende. De ligger väl i fas i sitt pågående arbete gällande psykisk hälsa. Sydöstra fokuserar under hösten på samsjuklighetsreformen och nationell högspecialiserad vård; den regionala representationen från Östergötland har stärkts men kommunrepresentationen är fortsatt en utmaning. Elin Fröding är ny hälso- och sjukvårdsdirektör i Jönköpings län.	

Västra har etablerat projekt-, styr- och beslutsstruktur för samsjuklighetsreformen med koppling till budget, politik och kommunalförbund. Mellansverige; Samma läge som övriga sjukvårdsregioner. Arbete pågår med samsjuklighetsreformen och den omställningen och fler projekt pågår. Norra; RPO har fått förfrågan om att starta en RAG kopplat till Ätstörning vilket ska undersökas. Workshop med regioner och RPO i norr gällande suicidprevention den 10 september –inleds med Ulla-Karin Nyberg och sedan workshop. Tanke är att det blir ett startskott för ett fortsatt arbete. NPR sammanträder dagen efter NPO-mötet och hade därför inget att rapportera.	
Fråga gällande MINI och MINI-KiD. Instrumenten kan inte längre användas kostnadsfritt, vare sig digitalt, på papper eller i vetenskapliga publikationer; någon tydlig betalningsmodell för pappersversionerna finns ännu inte. DIAMOND och DIAMOND-KID lyftes som alternativ utan separat avgift per skattning. De digitaliseras i Blå appen/AmniCare och Skåne avser att gå över till DIAMOND när lösningen är klar. Varje region fattar eget beslut om instrument.	
NSPH Conny Allaskog Se bifogat bildspel Rapport - Anhörigstöd https://nsp.se/2026/06/24/ny-rapport-dyrt-nar-anhoriga-lamnas-utan-stod/ Rapporten bygger på svar från 2 900 anhöriga och en samhällsekonomisk analys. Av de svarande uppgav 80 procent försämrad psykisk hälsa, 65 procent påverkat socialt liv, 56 procent försämrad ekonomi, 54 procent påverkat arbetsliv och 52 procent sjukskrivning på grund av anhörigsituationen. Fyra till sex av tio hade inte fått eget stöd. Endast en av fyra var nöjd med stödet, men andelen steg till åtta av tio när den anhörige varit delaktig i utformningen. Analysen visar att bristande stöd kan ge kostnader på flera miljoner kronor per anhörig över tid, medan tidiga insatser och avlastning är betydligt billigare. NSPH rekommenderar bland annat att anhöriga inte påtvingas vårdansvar, att barn aldrig ska bära sådant ansvar, att individuellt anhörigstöd och anhörigkonsulenter stärks, att information och samordningsstöd förbättras samt att arbetslivs-, ekonomiska och jämställdhetskonskvenser uppmärksammas. Civilsamhällets stöd lyftes som särskilt värdefullt.	260826 PPT för anhörigrapporten - Dyrt när anhöriga lämnas utan stöd.pdf
Informations- och beslutspunkter NPO Psykisk hälsa – ledamöter och ordförandeskap Björn Hofvander ersätter Sophia Eberhard som ledamot för Södra sjukvårdsregionen från den 1 januari 2027.	

Rekrytering av kommunrepresentanter för Norra och Södra fortsätter. Det finns förslag från Mellansverige, formellt beslut fattas i S-KiS 7 oktober.

Martin Rödholt föreslås som ny ordförande från 2027. Beslut fattas slutligt av SKS.

NAG Självskadebeteende.

NPO utsåg Njördur Viborg till ny ordförande och Stina Rådberg till ny ledamot från Sydöstra sjukvårdsregionen.

Information kring kunskapsstöd

NAG Schizofreni

VIP Schizofreni har varit ute på granskningsrunda 1, 8/6 - 26/6. Underlaget till NPO planeras till den 10 september inför beslut den 16 september om granskningsrunda 2. Den väntas kunna genomföras som synpunktsinhämtning, förutsatt att ändringarna inte bedöms få stora konsekvenser för regionerna. Barn- och ungdomsperspektivet har förstärkts genom hela VIP:en. Möjligheten att tidigarelägga underlaget några dagar undersöks.

Återkoppling - pilot med migrering av VIP till 1177

VIP-webbplatsen hålls inte öppen efter projektets slut utan planeras att stängas den 7 eller 14 februari 2027, med hänvisning till den nya platsen.

NPO AU föreslår namnet Samverkan och process för kapitel 3.

VIP ADHD och självskadebeteende har gått vidare till Inera för migrering; autism och depression och ångest är nästa på tur och följer tidsplanen.

VIP skadligt bruk och beroende migreras med genomförda språkliga och rättsliga anpassningar, men återstående revidering behöver slutföras efter migreringen. För VIP schizofreni planeras granskningsrunda 2 från den 1 oktober.

Migreringen är beroende av kliniska kunskapsstöd från andra NPO:er.

[Beredningsgrupp VIP](#)
[Migrering 260826](#)

Information och beslut kring generiska texter

NPO Barn och ungas hälsa

Barn som far illa – Granskningsrunda 1, 14 aug-13 sept. VIP-texten om orosanmälan ersätts med länk till det kliniska kunskapsstödet.

Barn som närstående

Beslut; NPO beslutade att den nuvarande generiska VIP-texten [Barn som närstående](#) ska utgå vid migreringen och ersättas med relevanta länkar till Socialstyrelsen, Nationellt kompetenscentrum anhöriga och Kunskapsguiden. Eventuellt framtida kunskapsstöd med särskilt fokus på psykiatri får prövas inom kommande verksamhetsplanering.

NPO Kvinnosjukdomar och förlossning

Våld i nära relation

NPO Kvinnosjukdomar och förlossning väntas senare begära att NPO Psykisk hälsa tar över huvudansvaret för kunskapsstödet, med fortsatt delat

revideringsansvar. Under migreringen länkas hälso- och sjukvårdens delar till det kliniska kunskapsstödet, medan den generiska VIP-texten behålls och anpassas för socialtjänst och skola/elevhälsa samt för innehåll som inte täcks där, bland annat hedersrelaterat våld och förtryck. Beslut: NPO ställde sig bakom planeringen; ett större revideringsbehov tas med i verksamhetsplanen 2027-2028. NPO Levnadsvanor På NPO-mötet i juni fattades beslut om att länka från generiska VIP-texter om sömn, fysisk aktivitet, tobak och alkohol till NPO levnadsvanors kliniska kunskapsstöd om motsvarande ämnen. De kliniska kunskapsstöden om tobaks- och nikotinbruk, otillräcklig fysisk aktivitet, sömnhälsa och insomni väntas gå ut på granskningsrunda 1 i september. Beslut: NPO Psykisk hälsa står bakom förslaget att en mindre grupp med representanter från relevanta NAG:ar och processledningen ska ge ett samlat svar och säkerställa att viktigt VIP-innehåll inte förloras vid länkningen. Frågan tas upp med NAG:arna. Information och gemensam dialog gällande material för utbildningar. Nationella vård- och insatsprogram Fråga från NAG Schizofreni – kan VGR eller Region Stockholm skapa en webbplats där material kan samlas och visas? VGR kan lagra material och tillhandahålla länkar, men ansvar för webbplats, struktur och innehåll är inte löst. Materialet är omfattande och en långsiktig lösning behöver finnas innan VIP-webbplatsen stängs. Frågan bereds vidare, vid behov i ett separat möte.	
Socialstyrelsen Sofia Åhlqvist. Nomineringar till rekommendationsgruppen för nationella riktlinjer vid sköldkörtelproblematik ska lämnas senast den 12 oktober. Förfrågan hanteras riktat och föreslagna personer ska vara tillfrågade i förväg. Suicidpreventiva regeringsuppdrag. Två uppdrag slutredovisas i november. Socialstyrelsen har bland annat publicerat utbildningar, faktablad, stöd till efterlevande och närstående, stöd för krisplan/säkerhetsplanering, patientresa efter suicidförsök samt förtydligande om suicidriskbedömning. Under hösten planeras ett kortfattat stöd till vårdpersonal om suicidfrågor och suicidala kriser, stöd till äldreomsorgen, material om myter, komplettering av patientresan och stöd för utredningar efter suicid och suicidförsök. Unga 18-25 år med ekonomiskt bistånd har identifierats som en möjlig riskgrupp som behöver följas vidare. Ett separat uppdrag om budget- och skuldrådgivning pågår till 2028. Tillgänglighet. Socialstyrelsen.se riktas främst till beslutsfattare och verksamhetsledning, medan Kunskapsguiden innehåller mer verksamhetsnära	2026-08-24 Framtagna kunskapsstöd och kommande kunskapsstöd för kommunikation.pdf

stöd. Socialstyrelsen överväger samlade ingångar för hälso- och sjukvård respektive socialtjänst. NPO och VIP-redaktionen bör länka tydligt till aktuellt material. Workshop med Socialstyrelsen (En mer sammanhållen vård) <i>Jenny med fler</i> Socialstyrelsens vägledningsutkast om stöd och behandling bedömdes vara betydligt tydligare och mer konkret än tidigare version. Fortsatt utveckling behövs kring reformens olika målgrupper, gränssytor mellan regional och kommunal primärvård samt överlapp mellan behandlings- och stödinsatser. Samverkan och SIP är fortsatt centrala; dokumentet ska inte skapa nya revirgränser. Kommande stöd för barn och unga samt integrerade vård- och stödverksamheter behöver beaktas. NPO efterfrågade en prioriteringsordning för genomförandet och tidiga besked om finansiering, särskilt för att kommunerna ska kunna behålla projektledare. Löpande frågor kan hanteras via Socialstyrelsens reformwebb och FAQ. Socialstyrelsen - Samsjuklighetsreformen	
SKR Ellinor Holm SKR. En vägledning för regionernas förfrågningsunderlag avseende psykisk hälsa har publicerats för att stödja kravställning och uppföljning av primärvårdens insatser. Datainsamlingen till Psykiatrin i siffror 2025 pågår och en presentationsplattform planeras till slutet av 2026. Ett webinarium följer upp regionernas användning av analysstödet för barns och ungas psykiska hälsa. Johanna Woltjer är tillförordnad sektionschef för; rekrytering av ordinarie sektionschef inleds och verksamheten förstärks under hösten bland annat genom medlemsinlån. Planeringen för 2027 pågår med Regeringskansliet. Medlemmarna ombeds lämna önskemål om stöd till SKR. Diskussioner om en eventuell överenskommelse om psykisk hälsa 2027 pågår, men närmare besked saknas. Samsjuklighetsreformen. SKR bygger upp en projektorganisation för att stödja kommuner och regioner inom prioriterade delar, i samverkan med Socialstyrelsen, och fortsätter påverkansarbetet för att säkra genomförandeförutsättningarna.	Aktuellt från SKR, NPO 260826.pdf
Verksamhetsplan 2027-2028 NAG:arnas planer och de två behovsanalyserna har lagts in i arbetsmaterialet. Jenny Olofsson och Therese Lindén sammanställer underlaget och skickar ut ett utkast under hösten, sannolikt i september, inför arbetsmötet i Stockholm den 5-6 oktober. Alla aktiviteter som kan behöva startas 2027-2028, inklusive resursbehov och kvarstående arbete efter VIP-migreringen, behöver finnas med. Slutlig plan ska lämnas den 8 januari och fastställs av SKS den 21 januari 2027.	

Beslut- behovsanalyser NPO ställde sig bakom behovsanalyserna för suicidprevention och rättspsykiatri och beslutade att de ska lämnas vidare till BG-SKS som underlag för slutligt beslut. För suicidprevention är inriktningen att paketera befintligt material från bland annat Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten till praktiskt stöd samt att ta bort nuvarande text om riskbedömning ur den generiska VIP-texten och markera att området omarbetas. För rättspsykiatri föreslås en ny NAG och ett nytt VIP. Mindre följdändringar med anledning av samsjuklighetsreformen kan hanteras i ordinarie process; om större arbete krävs behöver det läggas in som en aktivitet.	
Övriga frågor Stress och utmattning. Primärvårdsrådet har tydligt efterfrågat ett uppdaterat kunskapsstöd om psykisk ohälsa kopplad till stress och utmattning. NPO inväntar Socialstyrelsens vägledning, som väntas i oktober, och bedömer därefter behovet av kompletteringar samt om området ska tas med i verksamhetsplanen. Frågan återkommer i oktober eller november; inget beslut fattades vid mötet. Det noterades också att fokus i dag snarare ligger på stress, utmattning och depression än på utmattningssyndrom som avgränsat syndrom. Samarbetet med Primärvårdsrådet fungerar väl. Fysiskt möte i Stockholm. Mötet hålls den 5-6 oktober i SKR:s lokaler på Hornsgatan 20. Deltagarna ska senast den 16 september meddela om de deltar och om de önskar delta i gemensam middag på måndagskvällen.	
Mötestider för hösten NPO 2026. Onsdag 16 september 13.00-16.30 Digitalt Fysiskt möte i Stockholm 5-6 oktober, lunch till lunch Onsdag 11 november 13.00-16.30 Digitalt Onsdag 16 december 13.00-16.30 Digitalt	